

Gliwice, dn. 24.10.2018

Katarzyna Górską-Marchewka

Biblioteka Główna Politechniki Śląskiej

Sprawozdanie z konferencji „Sztuka czytania – sztuka książki”

24 października 2018 r. w Centrum Edukacyjnym im. Jana Pawła II w Gliwicach odbyła się konferencja pt. „Sztuka czytania – sztuka książki”. Organizatorem wydarzenia była Miejska Biblioteka Publiczna w Gliwicach, honorowy patronat sprawowali: Prezydent Miasta Gliwice, Biblioteka Narodowa w Warszawie oraz Europejski Rok Dziedzictwa Kulturowego, natomiast patronat medialny: TVP Kultura oraz Dziennik Zachodni. Głównym

celem konferencji było spotkanie pasjonatów oraz szerokiego grona osób zawodowo związanych z książką i sztuką.

Konferencja podzielona była na dwie części: *Sztuka książki* oraz *Sztuka czytania*. Wydarzeniu towarzyszyło rozstrzygnięcie XII Międzynarodowego Konkursu na Ekslibris – Gliwice 2018 i otwarcie wystawy pokonkursowej, a także tworzenie przez Magdalenę Aranżę graficznego komentarza do spotkania oraz rysowanie na żywo przez Martę Frąckowiak ekslibrisu cyfrowego.

W części pierwszej zatytułowanej „Sztuka czytania” wystąpili: dr hab. Michał Rusinek z Uniwersytetu Jagiellońskiego (Kraków), dr Marek Kaczmarzyk z Uniwersytetu Śląskiego (Katowice), dr Agnieszka Przybyszewska z Uniwersytetu Łódzkiego oraz Marcin Skrabka, twórca i właściciel goodbooks.pl, firmy consultingowej wdrażającej innowacje w sektorze kultury i edukacji.

Dr hab. Michał Rusinek opowiedział „O pożytkach z czytania” zaznaczając, że my to nasza kultura i nasz język, a język jest nam potrzebny, jest niezbędny, żeby lepiej poznać świat, opisywać rzeczywistość i mądrzej odpowiadać samym sobie na pytanie, kim jesteśmy. Należy przy tym nieustannie pamiętać,

że język polski ubożeje, jest bardzo podatny na wpływy obcych języków, głównie języka angielskiego. Jednocześnie trzeba wiedzieć o tym, że bez zapożyczeń, tych mądrych oczywiście, język umiera. Trzeba go więc traktować czule.

Dr Marek Kaczmarzyk przekonywał słuchaczy, że „**Czytanie zmienia nasze mózgi**”. Giacomo Rizzolatti, włoski neurofizjolog, na początku lat 90. XX wieku odkrył „neurony lustrzane”. Stanowią one biologiczne podłoże empatii i pozwalają na odtwarzanie stanów, w jakich znajdują się mózgi ludzi, których aktywność obserwujemy. Nasze mechanizmy lustrzane reagują nie tylko w przypadku bezpośredniej obserwacji, ale także wtedy kiedy inni snują opowieści. Język jest więc sposobem tworzenia doświadczeń i typowo ludzkim dodatkiem do neuronów lustrzanych. Czytanie pozostawia w naszych mózgach ślady podobne jak bezpośrednie uczestnictwo w zdarzeniach, o których czytamy.

Dr Agnieszka Przybyszewska wygłosiła referat pt. „**Inne czytanie? O współczesnych paktach z czytelnikiem i interfejsach literatury**”. Wprowadziła słuchaczy w świat interaktywnej literatury. Opierając się na licznych przykładach pokazała, jak mogą wyglądać współczesne pakt z czytelnikiem i udowodniła, że współczesna książka niekoniecznie wygląda jak książka. To książka z rozkładanymi tablicami, z kodami do skanowania, z cybermostami pomiędzy rozdziałami. Współczesna literatura jest interaktywna, wprowadza czytelnika w świat fikcji, pozwalając mu np. nakrzyczeć na bohatera lub rozwiązać zagadkę wg wskazówek. Czytanie znów staje się prawdziwą przygodą.

Marcin Skrabka zachęcał odbiorców w wystąpieniu pt. „**KsiążkaGo – gamifikacja książek na smartfonach w służbie czytelnictwa**” do książek GO, czyli połączenia książki ze smartfonem i grą. Wg statystyk przeciętny nastolatek gra 10 tys. godz., zanim skończy 21 lat. Drugie tyle siedzi w ławce szkolnej. Większość czasu więc siedzi, a książkiGo mają namówić go na wyjście z domu, na zagranie w książkę. Warto dodać, że polskie biblioteki, jako pierwsze na świecie, wdrażają innowacyjną metodykę wykorzystania gier typu PokemonGO w promocji czytelnictwa. Pozwala na to m. in. smartfon z zainstalowaną aplikacją ActionTrack.

W części drugiej zatytułowanej „Sztuka książki” wystąpili: dr hab. prof. Grzegorz Leszczyński z Uniwersytetu Warszawskiego, dr hab. Katarzyna Handzlik-Bąk oraz dr hab. Krzysztof Marek Bąk z Uniwersytetu Śląskiego, dr hab. prof. nadzw. Uniwersytetu Technologiczno-Humanistycznego w Radomiu Mariusz Dański oraz gość specjalny – Artur Andrus.

Dr hab. prof. Grzegorz Leszczyński wystąpił z referatem pt. „**Książka dla dziecka, czyli pochwała głupoty**”. Uświadamiał, że do dziś oczekiwania dorosłych względem książek dla młodych są niezmiennie: książki mają wychowywać, dawać dobre wzorce. Tymczasem książka wymyka się tej „mądrości” i staje się coraz bardziej bliska światu dziecka – od Przygód Tomka Sawyera Marka Twaina do Mikołajka duetu Sempé – Gosciny i Koszmarnego Karolka Franceski Simon biegnie droga swoistej „pochwały głupoty”, szaleństwa i dziecięcej radości. Podobnie sprawa wygląda z ilustracjami. Grafika początkowo zastępowała dziecięcą wyobraźnię, ilustracje obrazowały tekst. Współczesna grafika książkowa nie obrazuje tekstu literackiego, odchodzi od realizmu, inspiruje wyobraźnię odbiorcy, rozśmiesza go. Dzieci obcujące ze współczesną grafiką nie mają kłopotów z rozumieniem współczesnej sztuki.

Dr hab. Katarzyna Handzlik-Bąk mówiła o „**Ilustracjach w przestrzeni**” twierdząc, że sztuka i książka są ze sobą nierozzerwalnie związane. Istnieje w przestrzeni wiele pomników książek

i z książek np. pomnik „Walk for ideas” w Berlinie, pomnik „Historia świata” w Nashville czy schody imitujące grzbiety książek prowadzące do biblioteki w Kansas. Istnieje też book folding art, czyli sztuka składania z książek. Ma ona wielu zwolenników, którzy z kartek potrafią wyczarować magiczny świat.

Dr hab. Krzysztof Marek Bąk opowiedział, że „**Ekslibris jako narzędzie edukacyjne**” to możliwość wykorzystania ekslibrisu do kształcenia w zakresie literatury, historii, plastyki aż po wspomaganie pracy psychologicznej (terapeutycznej). Natomiast **dr hab. Mariusz Dański**, prof. nadzw. UTH w Radomiu, swoim wystąpieniem pt. „**Ex e-libris – innowacja czy repetycja**” przedstawił nową formę ekslibrisu. Jest to e-ekslibris, czyli elektroniczny, cyfrowy znak towarowy, tworzony za pomocą specjalnych aplikacji. Może być ruchomy, może być przypisany książce elektronicznej, tworzony na zamówienie. Ginie wtedy idea tradycyjnego ekslibrisu, pojawia się nowoczesna forma ekslibrisu, nowa technologia inspirująca twórców do poszukiwań właściwego dla nowych mediów języka plastycznego.

Po wystąpieniu prelegentów odbyło się spotkanie autorskie z Mistrzem Języka Polskiego, **Arturem Andruszem** oraz część trzecia konferencji – finał XII Międzynarodowego Konkursu na Ekslibris, któremu towarzyszyło ogłoszenie wyników, wręczenie nagród oraz wernisaż wystawy.

Tematyka poruszona na konferencji stała się zachętą do refleksji oraz rozmów o nowoczesnych formach literatury, współczesnym bibliotekarstwie i czytelnictwie. Spotkanie uświadomiło uczestnikom, jak wiele ciągle się dzieje w świecie bibliotekarskim i jak można walczyć o czytelnika XXI wieku.

